

א) לקמן וע' ב' לה;
ב) לקמן ית' ג' ויטין ב' א;
ג) לקמן ד' טו: ד' ויטין ג' א;
ד) ויטין יב' א;
ה) ג' רש"א זין כסליו
למחז שלפניו וע' רש"י.

הגהות הב"ח

א) גב' מוקי לה למתני' בשטרא דלא אקנייתא: (ב) רש"י ד"ה אבי אבי ומי אכל השתא דתמן. י"ב וכו' למאי דקס"ד השתא ומשום הכי פריך לקמיה אמאי לא יחזיר כ"י אכל למאי דמסיק הוה טעמיה דאבי משום דחיישין לפרעון ולקנוניא והוה פריך אמאי לא יחזיר וכו' ליה (ג) ד"ה הניחא וכו' הלך איכא למימר. י"ב פירוש כשאין חייב מודה:

גליון הש"ס

גב' אביי אבא עדין בחתומיו. ע"י רשב"א נחדושי קדושין דף כ"ז ע"א ד"ה ע"מ שמתנו לו שטר:

מוסר רש"י

דייתיקי. לוחא שכיב מרע, דא תהא למוקס ולהית (גיטין כ"ב).

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא יג.

יג.

עין משפט
נר מצוה

ק"א א מ"י פ"ד מהל' מלוה וזה הל' א ועין מ"מ שהיה ז"ע סגן עשין עד טו"ש ע"מ ח"מ סי' לו סעיף יג: ב טו"ש ע"מ ח"מ סי' מג סעיף טו: ג טו"ש ע"מ ח"מ סי' סה סעי' יד: ק"ב ד מ"י פ"ח מהל' אצילה הל' א סגן עשין עד טו"ש ע"מ ח"מ סי' סה סעיף ו:

 רבינו חננאל

מלוה עמו יתחייב שמה כתב ללות ולא לזה. ופריך רב אשי בשטרי הקנאה דהא שיעבד נפשיה בחליפין ולא חיישי' לנתנת המעות אלא נשתעבד מעינתא הוה דקנו מניה בחליפין. אביי אמר עדין בחתומיו וכו' לו פי' כיון שאמר לזה לעדים העירו עלי שיש לפלוני עלי כך וכך וכתבו שטר בזה וחתמו בו זכו למלוה ואיני' דלא קנו מן הלוה והוא דפיק שטרא מידא דמלוה אבל אי לא פיק שטרא מתוהא ידיה דמלוה חיישין דלמא אכתי' לא מטא לידיה דמלוה ומתני' דאוקימנא בשחייב מודה דהאי שטרא מטא לידיה דמלוה מהדיא שעתא דנכתב ומיניה נפל. אמר לך אביי כי הא גזונא בדלא קניט שטרא מתוהא ידיה דמלוה וישום הכי לא הימנינן בהודאתו דלוה, ולא אשכחן פירא לא להא דאביי ולא להא דרב אשי ותרייהו בעינן דמטא שטרא בידא דמלוה. והא דר' יוחנן לא הוי ליה תיובתא דיכול רב אשי למימר לא אמר ר' יוחנן אלא בשטרי דלא אקנייתא ולאביי נמי לא הוה תיובתא דהא לרבנן דר' יוחנן שייכי. מיהו סוגיא דשמעתין כ"י יוחנן סלקא דאמר מחלוקת בשחייב מודה ר"מ דאמר יחזיר שטר שאין בו אחריות נכסין לא גבי ממשעבדי מבני חרי הוא דגבי וכו' דמודה ליה ליכא למיחש הלך יחזיר ורבנן סברי גבי אפי' ממשעבדי הלך לא יחזיר דחיישין לקנוניא אבל בשאין חייב מודה דברי הכל לא יחזיר דחיישין לפרעון ותניא בהדיא כותיה. שמואל מוקי לה לכוהה מתני' בשאין חייב מודה אבל בשחייב מודה דברי הכל יחזיר כי עדין בחתומיו וכו' לו א' (וכל) בשטרי הקנאה דהא שיעבד נפשיה. ובשטר שאין בו אחריות א"פ שאין חייב מודה ב' ר"מ דאמר יחזיר למלוה לצור על פי צלוחיתו נכסין שאין בו אחריות ממשעבדי ולא מבני חרי.

אביי אמר עדין בחתומיו וכו' לו. מכאן קשה לרש"י דריש מסכת ראש השנה (דף ג. וס' ד"ה לטורות) דתנן בחדד זניסן ראש השנה למלכים ומפרש בגמרא דנפקא מינה לטעמי חוב המוקדמים ופרש"י שאם לא קצצו יום לתחלת שנת המלך אלא כל מלך לפי מה שעומד פעמים שאין להצטין כגון אם כתב צו צכסליו בשנת ג' למלך וצאו עדים ואמרו כשתמנו צו לא ראינו שהלוהו אלא אמר הלוה לנו חתמו כאותה ששנינו כותצין שטר ללוה אע"פ שאין מלוה עמו אצל ראינו שהלוהו אותה מלוה בתמו צשנת ג' למלך ואין לנו יודעים אם קודם לכן או אחרי כן שאין לנו יודעים מתי עמד המלך אם צין ו' תמונו לכסליו של אחריו והוה ליה כסליו תחלה א"כ מוקדם הוא ופסול או צין כסליו לתמונו של אחריו והוה ליה מאוחר וכשר והשתא שקצצו ינסן ר"ה הוה ליה תמונו תחלה ושטר מאוחר הוא וכשר והשתא לאציי כה"ג לאו מוקדם הוא דעדין בחתומיו וצין לו ולרצ אסי נמי דלית ליה למה הארכו לעשות תקנה כיון דלית ליה כותצין שטר ללוה אלא צשטרי הקנאה ועוד וכי רגילות הוא שיטכמו כל העולם והסופר וצ"ד מתי עמד המלך שהארכו לעשות תקנה צשציל כך ועוד דהוה ליה למימר דנימ טובא צכל שטרות שלא ידעו מאימתי לגבות כיון דאין יודעים מתי מתחלת שנת המלך וע"ק יותר אף אין מקומו הנה ונראה לפרש דנימ לטעמי חוב המוקדמים היינו כגון שאם עמד המלך צכ"ט צאדר כשיגיע כ"ט צאדר צשנה של אחריו פעמים יטעה הסופר ציום אחד ויסצור שעתד המלך אשתקד צאחד צניסן ויכתוב עתה צכ"ט צאדר שנה ראשונה ומנלא שטר זה מוקדם שנה שלימה וזה פסול לכולי עלמא שכותב עתה שנה של אשתקד אצל כשקצצו ינסן ר"ה לא יטעה דמיום שני לעמידת המלך שהוא ראש חדש ינסן כתב הסופר שנה שניה ומשם ואילך עד ינסן הצי:

משום דקשיא ליה לאביי. תימה דצשציל כך לא

הולך לומר עדין בחתומיו וכו' לו דאפילו יצור דאין וצין כרב אסי ומתניתין שכותצין שטר ללוה צשטרי הקנאה ודלמא מיקרי וכתב לא אמרי' יעמיד משנתנו צשחייב מודה ולא יחזיר משום דחיישין לפרעון ולקנוניא כדאמר צנסמן וי"ל משום דקשיא לאציי לא ניחא ליה שנויא דרב אסי ומילתא צאפי נפשה היא

ולא קאי דאמרי אציי עדין בחתומיו וכו' לו: דהיינו טעמא דחיישין צפרעון וצקנוניא. וצברי צצנן אחריות טעות סופר הוא ולכך לא יחזיר אפילו אין צו אחריות וכן לרב אסי תימה אמאי קאמר משום דחיישין לקנוניא לימא משום דחיישין שמה פרעו וכבר נמחל שעבדו ועמה רוצה לחזור וללות צו כדי להרויט פשיטי דספרא ומלוה נמי רוצה צדבר שיטרוף מומן מוקדם וי"ל משום פשיטי דספרא לא יפסיד ללקוחות ממון מרובה אף על גב דרב אסי חייש להפסיד ועוד פסוד המלוה שאלה הקול משעת כתיבה אצל כסליו ופרע לא הפסיד פשוט שנתן לסופר ועוד שירא המלוה ששמעו הפריעה והאלוהא שנית לא נכתב השטר:

צשטרי הקנאה. שמקנה לו נכסיו מהיום צין ילוה צין לא ילוה יגבה מהן לאותו זמן מהיום: אי הכי. צשטרי דלאו הקנאה לא עבדי דכתבי אלא אם כן ראו הלוה המעות מתני' דקתני כו': כי ליכא מלוה צהדיה. ונותן מעות צפניהם לא כתצין: אציי אמר. הא דתנן כותצין שטר ללוה צלא מלוה אפילו צשטר דלאו הקנאה נמי ואי נמי אפי' למיטרף מהאידנא והוא לא לוח עד תשרי לא שלא כצין הוא דעדין בחתומיו וצין לו מיום שחתמוהו וצין לו השעצד ואפילו לא הלוה המעות עד תשרי. ולהכי מוקי ליה אציי צהאי טעמא משום דקשיא ליה כיון דאמרת כו' ו' אכל השתא דתנן כותצין חיישין דלמא כתב ללות ולא לוח. ולקמיה פריך אמאי לא יחזיר הרי זכו ליה עדין בחתומיו ושפיר טריף: דייסיקי. לוחא שכיב מרע. ולשון דיימיקי דא תיקו זת מיקוס דצברי שכיב מרע ככתצין וכמסורין דמי: מתנה. מתנה צריא: וצוברין. פרעון שטר: הני מיני היכא דמטא שטר לידיה. ואפילו לאחר זמן וכו' לו חותמיו לגבות מומן הכתוב צו. ואי קשיא הא דתנן (צביעות פ"י מ"ה) שטרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרין כשרין צמאי מוקי לה אציי תריך צמוקדמת כתיבתן לחתומיהן ולהכי פסולין צבא לטרוף משעת כתיבה א"י שכתבו וחתמוהו צתשרי והס כתבו צתוכו ינסן שהוא ראש השנה לשטרות: צשלמא לרב אסי. דמוקי לההוא דכותצין צשטרי אקנייתא: מוקי. מתניתין צדלאו אקנייתא ולהכי לא יחזיר דקאמר איתרע ליה וחיישי' דלמא אקרי וכתב והוה ליה מוקדם ולכן הופקר להשליכו: לפרעון ולקנוניא. שמה פרעו ומן הלוה נפל והא דקא מודה לא פרעתי ענה היא צנייהם של רמאות לטרוף את הלקוחות שלקחו ממנו קרקע שלא צאחריות ויחלקו צנייהם: ולשמואל דאמר. לקמן: לא חיישין לפרעון. צשטר המנלא ואפילו אין חייב מודה דאם איתא דפרעיה מקרע הוה קרע ליה דאמר שמואל לקמן (דף טו:) המנלא שטר הקנאה צשוק יחזיר לצעלים וכו' צשחייב מודה מהאי טעמא גופיה דמיום פריעתו הוא קורעו הלכך ליכא למיחש לאחר זמן לקנוניא מתני' צמאי מוקי לה: הניחא כו'. ואי קשיא על כרתך לא צבירא ליה כאציי דאי כאציי ס"ל מאי איריא שטר הקנאה הא לאציי אין חילוק צין זה לוח דאפילו דלאו הקנאה נמי יחזיר הואיל וצמואל

לא חייש לפרעון לאו פירכא הוא דמודה אציי צדלא מטא שטרא לידיה כדאמרן ו' הלכך איכא למימר כתב ללות ולא לוח לגמרי ולא מטא לידיה מעולם: שמואל מוקי לה כשאין חייב מודה. צכתיבת השטר שאומר לוח לא כתצין ומזוין הוא. וא"ת יתקיים צחותמיו כיון שנפל אחרע ליה ואמרינן מפני שפסול היה לא נהר וממהנינן ליה להאי:

אינו דספרא לא יפסיד ללקוחות ממון מרובה אף על גב דרב אסי חייש להפסיד ועוד פסוד המלוה שאלה הקול משעת כתיבה אצל כסליו ופרע לא הפסיד פשוט שנתן לסופר ועוד שירא המלוה ששמעו הפריעה והאלוהא שנית לא נכתב השטר:

קינ א מיי פ"ח מהל' גולה ואפדה ה' ה ופ"ח מהל' מלוה וזה ה' ג וע"ש ובלא פ"י שאין לו אחריות כי סמך עשין ד' טו"ע מ"מ כי לו טעין פ"ח:

רבינו הגנאל

אמר ר' אלעזר רישא דמתני' בשטרי דבתי הכלו אחריות דברי הכל לא יחזיר ובשאין בהן אחריות מחלוקת שאין חייב מודה ר"מ אמר יחזיר דכל שטר שאין בו אחריות נכסין אינו גובה לא ממשעבדי ולא ממינוחא מודה ר"מ אמר מחלוקת בשחייב מודה ר"מ. תניא כוותיה דר' יוחנן מצא שטרי חוב אב יש בהן אחריות נכסים אע"פ ששניהן מורין לא יחזיר לא לזה ולא לזה אין בהן אחריות נכסים בזמן שמודה הלוה יחזיר למלוה אין הלוה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה ששטר שאין בו אחריות נכסים אע"פ שאינו גובה ממשעבדי גובה מבני חרי דברי ר"מ. וחכ"א אחד זה ואחד זה גובה ממשעבדי. (א) פ"י בהא מתניא בשטר שאין בו אחריות בזמן שהלוה מודה יחזיר והא לא גבי אלא מבני חרי דברי ר"מ וחכ"א לא יחזיר שגם שטר שאין בו אחריות גובה ממשעבדי נמצאת חלוקתם בשחייב מודה תיובתא דשמואל ור"א דאמרי מחלוקת בשאין חייב מודה ובי ר"מ סבר כי שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי וביאחא מתניא קתני כי שטר שאין בו אחריות נכסים גובה מבני חרי דברי ר"מ וברישא דמתני' בשטרי שיש בהן אחריות לא ידבר ר"א כלום. שמואל דאמר כולה מתני' בשאין חייב (מודה) אבל בשחייב מודה דברי הכל יחזיר למלוה ולפרעון ולקנוניא לא חיישי רבן ומתניא דקתני אע"פ משום דחיישינן לפרעון ולקנוניא הלכך עור הריא תיובת' למאן דתני בהדיא לא חיישינן לפרעון.

(א) נראה לז"ל פ"י דהא מתניא פ"ל דשטר שאין בו יחי.

הא קאמר לא היו דברים מעולם. משמע שהלוה טוען שהוא מזויף ליתא למימר מה שטען לא היו דברים מעולם היינו שאומר פרעתי דל"כ נהדר ליה ללוה לזור ע"פ ללוהיתו ועוד דשמואל לא חייש לפרעון וקשה דאפילו יש בו אחריות אמאי לא יחזיר אם לא יקיימנו לא יגבה כלום ואם יקיימנו גדון יגבה ואין לומר דחיישינן שמא יזילאנו שלא צפניו או על הלכות ויתומים ולא נטעון להם מזויף משום דלא שכיח כמו שאין טוענין ליתמי נאנסו משום דלא שכיח כדאמרין בהמוכר [את] הבית (ב"ב 77 ע. ו) וכן דאין טוענין להו מזויף גם אין טוענין להם פרוע הוא אע"ג דשמואל סבר צ"פ מי שמת (שם 77 קט: ושם) מודה בשטר שכתבו לרין לקיימו ולאמנן לומר פרוע הוא צננו דאי צעי אמר מזויף מכל מקום ליתמי ולקוחות דלא טענינן מזויף לא טענינן פרוע הוא הא ליתא דאפילו לא נטעון להם מזויף הוא נטעון להם פרוע דלאמרי' בהמוכר [את] הבית (שם 77 ע. ושם) גבי שטר כ"ס היואל על היתומים דנשבע וגובה מחלה אבל צלגלא דפקדון טענינן להו החורמי כמו אציהם שהיה נאמן לומר החורמי צננו דאי צעי אמר נאנסו ולכן גם להם טענינן החורמי אף על גב דלא טענינן להו נאנסו ועוד דעל כרחק טענינן להו מזויף או פרוע דאם לא כן לא שצקת חיי לכל צריה דיוכל כל דשטר על היתומים ולקוחות ושלל צפניו שטר מלוה או שטר מכר שעשה כרצונו ולא נטעון להם וכן מוכח בפרק גט פשוט (שם 77 קט: ושם) דרב ושמואל דאמרי תרויהו כפיז מרע שאמר מנה לפלוני צדי אמר תנו נטעין לא אמר תנו אין נטעין ומפרש התם דנקיט שטרם אמר תנו קיימיה לשטרם לא אמר תנו לא קיימיה לשטרם אמרם טענינן מזויף הוא בשביל יתומים דרב סבר צ"פ דמתכות (דף יט.) מודה בשטר שכתבו אין לרין לקיימו ולא טענינן פרעתי א"כ אי לא קיימיה לשטרם טענינן מזויף וא"כ אמאי לא יחזיר ואין לומר כיון דנפל אתרע ליה הלכך אפילו יקיימנו יש לחוש שמא מזויף הוא ולכן קאמר לא יחזיר פן יטרופ כשתסתחב הנפילה דהא אמרינן לקמן (דף 110:) אמר שמואל מנא שטר הקגאה יחזיר דאי משום כתב ללוה ולא לזה כו' משמע דאין הלוה צפניו שהוא מודה מנדקאמר שנתא כתב ללוה ולא לזה ואמאי יחזיר נישוח שמא מזויף הוא ואפילו אם מקיים אותו אינו מועיל וכן רב אסי דאמר לקמן (דף 110.) המוצא שטר שכתב בו הנפק יחזיר אמאי יחזיר נישוח שמא זיף חתימת הדיינין ו"ל דמילתא דשמואל רב אסי מיידי שאין הלוה צפניו ולכן יחזיר ואין לחוש שמא מזויף הוא וכשירצה לגבות נטעון מזויף ואם יקיימנו יגבה ואפ"י אם יצא אח"כ הלוה ויטעון מזויף הוא אין לחוש כיון שצא לידו בהיתר וכן משמע לעיל (דף 107:) דקאמר ואחר שמנא שטר שנפל ליד דיינין כו' משמע אם המלוה מנאל גובה כיון שצא לידו בהיתר אבל הכא צמתי' איירי שהלוה צפניו צעעת מניאיה וטוען מזויף ולכן כיון דליאכא ריעותא דנפילה וגם טוען הלוה בודאי מזויף לא יחזיר כי יש לחוש שמא יגבה מיתומים ולקוחות או שלא צפניו ע"י קיום השטר והקיום אינו מועיל כי שמא טרח לזייף השטר צטוב עד שסבורים העדים שהיא חתימתן כי ההיא דגט פשוט (ב"ב 77 קט.) דמנח ידיה אורנוקא וכתב שרצא צעמנו היה סבור שהיא חתימתו ומיהו מלוה עלמנו יכול להיות שיגבה ע"י קיום לפי שהיא יודע צאמת שהוא מזויף יטרח לפסור ראייתו (וא"ת לעיל (דף 107:) דאמר רבי יוסי נפל ליד דיינין הרי הוא בחזקתו ולא חיישינן לפרעון ואע"ג דמשמע שהלוה צפניו וטוען פרעתי דומיא דרישא דשניס אדוקין בשטר ואמאי לא יהא נאמן לומר פרעתי צננו דאי צעי אמר מזויף הוא דלזו לא יחזיר פן יגבה מיתומים ולקוחות ואפילו מקויים לא מהני ליה כדפרישית ו"ל דאין זה מנו דטוב לו לומר פרעתי שלא יכחישו שום אדם מלומר מזויף כי ירא פן יקיימנו ואע"ג שהקיום אינו מועיל לגבות צו מכל מקום אין טוען בלזון דבר שיכול להכחישו ואם נאמר שמן הלוה צעמנו הוא גובה ע"י קיום מנינו למימר דהרי הוא בחזקתו לא שיחזירו למלוה שיש לחוש פן יזילאנו על יתומים ולקוחות אלא אם יקיימנו המלוה בעודו ציד המוצא יגבה מן הלוה ולא חיישינן לפרעון: **דברי** הב"י יחזיר ולקנוניא לא חיישינן. ולשמא כתב ללוה בניסן כו' נמי לא חיישינן כדאציי ולקנוניא משום יש צו אחריות נקט דבשאין צו אחריות לא שייך קנוניא דלא גבי ממשעבדי דלא ידע צרייתא דבסמוך דסבר אי לאו טעות סופר הוא מבני חרי נמי לא גבי דכיון שמחל השעבוד מחל גם הקרן כמו לרבי מאיר וכן משמע ק"ת דקאמר מחלוקת כשאין חייב מודה דהיינו באין צו אחריות ועל זה קאמר בתר הכי אבל חייב מודה לפרעון ולקנוניא לא חיישינן משמע דלאין צו אחריות קאי: **הא** מבני חרי גבי. צלא דיוקא הוי מצי לאתויי דקתני בהדיא וגובה מנכסים צני חורין אלא שכן דרך הגמרא: **אל** מא חיישינן לקנוניא. ואע"ג דמנינו למימר טעמא דלא יחזיר משום דשמא כתב ללוה בניסן מ"מ קשיא דר"א דאמר יחזיר ולא חייש: **הני** תרתי מי"ל נינהו **הדא** היא. וא"ת ואמאי דלא היא הלא לא הוצרך לומר ר"א אבל כשחייב מודה דברי הכל יחזיר לפרעון ולקנוניא לא חיישינן דהומ"ל צין צמודה צין צאינו מודה לרבי מאיר יחזיר באין צו אחריות דאינו גובה צו כלום ולרצנן לא יחזיר דגבי ממשעבדי וחיישינן לקנוניא ו"ל דהא דקאמר לפרעון ולקנוניא לא חיישינן מתניתין קשימיה דתנן וכל מעשה צ"ד יחזיר אלמא לא חיישינן לקנוניא ולא יעמידנו בשטרי חלטאתא כדדחי לקמן (דף 110:) וכיון דמכח מתניתין קאמר לא חשיב לה אבל מה שמפרש דלר"מ אין גובה כלום באין צו אחריות זה לא הזקיקה אותו המשנה לפרש ולכן קאמר דהא היא ולשמאל צמתי' משום דהא דקאמר לא חיישינן לפרעון ולקנוניא לא מכח מתניתין קאמר דהא צעלמא קאמר ליה מנא שטר הקגאה צזוק כו':

אינו גובה לא מנכסים משועבדים ולא מבני חורין. אם אין הלוה מודה לשטרם דלא שעבד צה נכסים לאו שטרם הוא והוא כמלוה על פה ושאינו עליה עדים: **ורצנן סברי.** להא מיהא הוי שטרם שתהא כמלוה על פה צעדים הלכך גבי מבני חרי ולהכי לא יחזיר דכיון דנפל אתרע ליה ואמרינן מזויף הוא דקאמר ליה: **ממשעבדי נמי גבי.** כדמפרש לקמן (א) אחריות טעות סופר הוא וחיישינן לפרעון ולקנוניא: **אבל כשאין חייב מודה.** ואפילו מודה שכתבו אלא שאמר פרעתי: **דברי הכל לא יחזיר.** דחיישינן לפרעון דקאמר: **אף על פי ששניהם מודים כו'.** חיישינן לקנוניא: **בזמן שהלוה מודה.** שהוא חייב לו: **יחזיר למלוה.** שאין כאלו קנוניא דלא גבי ממשעבדי: **גובה מנכסים משועבדים.** ולא יחזיר ואפ"י שניהם מודים דחיישינן לקנוניא: **הני תרתי מילי הוי.** ואת אמרת תיובתא דרבי אלעזר צמדל: ומשני

דשמואל בתרתי מצא שמרי חוב ויש בהם אחריות נכסים אף על פי ששניהם מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה אין בהן אחריות נכסים בזמן שהלוה מודה יחזיר למלוה אין הלוה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה דברי רבי מאיר שהיה רבי מאיר אומר שמרי (ב) שיש בהם אחריות נכסים גובה מנכסים משועבדים ושאיין בהם אחריות נכסים גובה מנכסים בני חורין וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה גובה מנכסים משועבדים תיובתא דרבי אלעזר בחדא דאמר לרבי מאיר שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה מנכסים משועבדים ולא מנכסים בני חורין וקאמר בין לר' מאיר בין לרבנן לא חיישינן לקנוניא וברייתא קתני שטר שאין בו אחריות נכסים ממשעבדי הוא דלא גבי הא מבני חורין מגבא גבי וקתני בין לר"מ בין לרבנן חיישינן לקנוניא דקתני אע"פ ששניהם מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה אלמא חיישינן לקנוניא והא הני תרתי הויא חדא

(א) רש"ל מ"ו, (ב) נלקמן יד. טו: (ג) כ"א: שאין (ד) ודף יד. (ה) עין במוס' פ' מי שסיה נשוי דף 33: ד"ה דינא. רש"ל.
הגהות הב"ח
(א) גבי שיה ר"מ אומר שטרי חוב ש"ס: